

Slaget på ladesporet

Af Jørgen Thomsen og Johnny Wøllekær

LO Odense kan den 28. september fejre 125 års fødselsdag, og ser man tilbage, er en af de mest dramatiske episoder i organisationens historie det, der går under navnet Slaget på ladesporet i 1922.

Ved 1. verdenskrigs afslutning var der overalt i Europa en spændt situation. Lønmodtagerne, der havde været presset af dyrtiden under krigen, vejrede morgenluft, og herhjemme gav det sig blandt andet udslag i gennemførelsen af otte timers arbejdsdag.

I tre-fire år efter krigen afslutning var der internt spektakel i den odenseanske fagbevægelse, og 1920-21 var det endda syndikalisterne, der sad på formandsposten i den lokale fællesorganisation. Snart ændrede situationen sig på arbejdsmarkedet. Arbejdsløsheden steg, og arbejdsgiverne tog teten med krav om, at lønnen blev sænket med 15-20 %. Kravet blev fulgt op med lockout af 50.000 arbejdere på landsplan, og situationen spidsede til, da en del arbejde blev udført af skruebrækkere, der var organiseret i en forening med det velklingende navn Samfundshjælpen.

Samfundshjælpen var dannet i 1920 for at sikre forsyningerne i urolige tider. Medlemmerne var fortrinsvis gårdmandssønner, og i Odense var det især på havnen, at Samfundshjælpens medlemmer var aktive. Det kom til flere sammenstød mellem de lockoutede og skruebrækkerne, der måtte have politibeskyttelse. Konflikten tog til i styrke, så der måtte hentes betjente udefra. Det hele kulminerede den 8. marts 1922.

Slaget stod på godsbanegårdens ladespor ved Rugårdsvej, hvor vognmænd var i færd med at læsse sukker, da nogle hundrede arbejdere kom for at tale med skruebrækkerne. Politiet nægtede dem dog adgang. Arbejderne gik i første omgang tilbage til Folkets Hus i Dansestræde, hvor man blandt andet drøftede muligheden for et stormløb på rådhuset samme aften, fordi de udenbys betjente var indkvarteret her. Arbejderne krævede dog handling nu, og derfor gik mængden med formanden, I.Vilh. Werner, i spidsen til ladesporet.

Da forsamlingen ankom, begyndte fagforeningens ledelse at forhandle med betjentene, men den utålmodige menneskemængde myldrede snart forbi og sprængte afspærringen. Byens store politibil, Sorte Marie, kom kort efter med en snes betjente. De lod straks mængden smage kniplerne. Det skete ifølge Fyens Social-Demokrat uden varsel og uden nåde. Selv I.Vilh. Werner, der var byrådsmedlem, fik kniplerne at føle: "Da han rager et hoved op over mængden, og betjentenes store flertal er små folk, kunne de ikke nå op til deres sædvanlige operationsfelt i dette tilfælde. Derimod fik Werner nogle drøje slag over arm og skulder", skrev Fyens Social-Demokrat.

Demonstration blev hurtigt opløst, og et par demonstranter måtte en tur i brummen. Konflikten ulmede et par uger efter, blandt andet i forbindelse med et kommunistisk møde. Efter mødet blev en civilklædt betjent genkendt uden for Folkets Hus, og det udløste en ordentlig omgav tæv og et pund fars lige i ansigtet!

Har læserne spørgsmål om Odenses historie, kan de sendes til spoergomodense@fyens.dk.